ધોરણ - 8 સંસ્કૃત

અધ્યયન નિષ્પત્તિઓ	અભ્યાસ બિંદુ	શીખવા શીખવવાની પ્રક્રિયા
શ્રવણ		
Sn801 સરળ પદ્યો (સુભાષિતો પ્રહેલિકા અને ગીતો) તેમજ ટૂંકીવાર્તા, બોધ કથા, પ્રસંગ કથા સાંભળીને સમજી શકે છે.	વિદ્યાર્થીઓની વયકક્ષા અનુસારના • સુભાષિતો • પ્રહેલિકાઓ • ગીતો, બાળગીતો, ઋતુગીતો • ટૂંકી વાર્તા • બોધકથા • પ્રસંગકથાઓ તથા પ્રસંગ ગીતોનું શ્રવણ	સંસ્કૃતભાષાનું અધ્યયન કરાવતી વખતે શ્રવણ, કથન, વાંચન અને લેખન કૌશલ્યને વિકસિત કરવા અધ્યેતાને જોડી/ જૂથ/ વ્યક્તિગત રીતે એક સમાવેશી વ્યવસ્થામાં તકો પૂરી પાડી નીચે પ્રમાણે થઈ શકે તે માટે પ્રેરવા. • ટેપ,ડીવીડી, કમ્પ્યુટર, મોબાઈલ દ્વારા ગીતો, સુભાષિતો તથા શ્લોકો વગેરેના ગાન શ્રવણનો મહાવરો વર્ગખંડમાં તથા પ્રાર્થનાસભામાં કરાવવો. • બાળગીતો, જોડકણાં તેમજ મનોરંજક કથાઓ – ટુચકાઓ દ્વારા શ્રવણ કૌશલ્યનો અનુભવ પૂરો પાડવો. • ટૂંકી વાર્તા, બોધકથા તેમજ પ્રસંગકથાઓનું શ્રવણ કરાવવું. • ટીવી અને રેડિયોમાં આવતા સંસ્કૃતભાષાના સમાચારોનું શ્રવણ કરાવવું. • રોજિંદા જીવનમાં ઉપયોગી વ્યવહારિક સંવાદો, સરળ વાતચીત અને ચિત્રવર્ણનનું શ્રવણ કરાવવું. • ૧ થી ૧૦૦ સુધીની સંખ્યાની ફ્લેશ કાર્ડ દ્વારા અંક અને શબ્દમાં સમજ.
Sn802 પરિચિતો તેમજ કાલ્પનિક પરિસ્થિતિમાં થતા સામાન્ય સંવાદો સમજપૂર્વક સાંભળી શકે છે.	• જીવન ઉપયોગી વ્યાવહારિક સંવાદો.	
Sn803 સાદી સરળ વાતચીત અને વર્ણન સાંભળીને સમજી શકે છે.	• ટૂંકી વાતચીત\ચિત્ર વર્ણન	
Sn804 1 થી 100 સુધીની સંખ્યા સાંભળીને સમજી શકે છે.	• ૧ થી ૧૦૦ સુધીની સંખ્યાની સમજ	

DRAFT

અધ્યયન નિષ્પત્તિઓ	અભ્યાસ બિંદુ	શીખવા શીખવવાની પ્રક્રિયા
Sn805 પાંચ કે દશ મિનિટ વધારે કે ઓછી હોય તે સાથેનો સમય સાંભળીને સમજી શકે છે.	• પાંચ કે દશ મિનિટ વધારે કે ઓછી સમયની સમજ	• ભાષાક્રીડા કતિ રે કતિ રે રમત રમાડવી. (શિક્ષક આવૃત્તિપાનાં નં- ૨૦) • ઘડિયાળ દ્વારા પાંચ કે દશ મિનિટ વધારે કે ઓછી સમયની (કલાકમાં) સમજનો મહાવરો કરાવવો. • જીવન ઉપયોગી વ્યાવહારિક સંવાદો પ્રાર્થના\વર્ગખંડમાં કરાવવા.
કથન		
Sn806 સરળ પદ્યો (સુભાષિતો પ્રહેલિકા અને ગીતો) નો શુદ્ધ પાઠ કરી શકશે તેમજ ટૂંકી વાર્તા, બોધ કથા, પ્રસંગ કથાઓ સમજીને કહી શકે છે.	વિદ્યાર્થીઓની વયકક્ષા અનુસારના • સુભાષિતો • પ્રહેલિકાઓનું શુદ્ધ ઉચ્ચારણ સાથે ગાન અને પઠન • ટૂંકી વાર્તા • બોધકથા • પ્રસંગકથાઓનું કથન	• વર્ગખંડમાં વિદ્યાર્થીને બોલવાનો પૂરતો અવકાશ મળે તેવી વ્યવસ્થા કરવી. જેમકે પ્રાર્થનાસભામાં મંત્રો, શ્લોકોનું વ્યક્તિગત તેમજ સમૂહગાન- પઠન તથા ટૂંકીવાર્તા, બોધકથા, પ્રસંગકથાઓનું કથન અને નાટ્યીકરણ કરાવવું. • મૌખિક અભિવ્યક્તિના વિકાસ માટે દ્રશ્ય- શ્રાવ્યસાધનો, ચિત્રો તેમજ અન્ય સાધનોનો ઉપયોગ કરવો. • જીવન ઉપયોગી વ્યાવહારિક સંવાદો પ્રાર્થના/વર્ગખંડમાં કરાવવા. • વિદ્યાર્થીઓ પરિચય, પોતાના પરિવારના સભ્યો અંગેની માહિતી, દિનચર્યા વગેરે વર્ગ સમક્ષ રજૂ કરે તેવી પ્રવૃત્તિઓનો સમાવેશ કરવો. • વર્ગખંડમાં વિદ્યાર્થીઓ સાથે શિક્ષકે વાર્તાલાપ કરવો. કિમ્, કદા, કુત્ર, કઃ, કસ્ય, કસ્યાર્થે જેવાં પ્રશ્નવાચક સર્વનામોનો કરી ઉત્તર આપવા પ્રેરવા. • બે જૂથ પાડીને તેમાં સામ સામે સાદા પ્રશ્નો પૂછવાની અને ઉત્તરો મેળવવાની સ્પર્ધા કે રમત કથન કૌશલ્યના વિકાસ માટે યોજવી.
	• જીવન ઉપયોગી વ્યાવહારિક સંવાદો/વાક્યો.	
Sn807 પરિચિત તેમજ કાલ્પનિક પરિસ્થિતિમાં સંવાદોમાંના વાકયો બોલી શકે છે.	• રોજિંદા જીવનની ટૂંકી વાતચીત/ચિત્ર વર્ણન	
Sn808 સાદી સરળ વાતચીત અને વર્ણનને લગતા ચાર વાકયો બોલી શકે છે.	• ૧ થી ૧૦૦ સુધીની સંખ્યા	

DRAFT

DRAFT

અધ્યયન નિષ્પત્તિઓ	અભ્યાસ બિંદુ	શીખવા શીખવવાની પ્રક્રિયા
Sn809 1 થી 100 સુધીની સંખ્યા સમજીને બોલી શકે છે.	• પાંચ કે દશ મિનિટ વધારે કે ઓછી સમયની સંખ્યા	• ૧ થી ૧૦૦ સુધીની સંખ્યાનું ફ્લેશ કાર્ડ દ્વારા અંક અને શબ્દમાં કથન. • ભાષાક્રીડા 'કતિ રે કતિ...' રમત રમાડવી. (શિક્ષક આવૃત્તિ પાનાં નં-૨૦) • ઘડિયાળ દ્વારા પાંચ કે દશ મિનિટ વધારે કે ઓછી સમયના (કલાકમાં) કથનનો મહાવરો કરાવવો.
Sn810 પાંચ અને દસ મિનિટ વધારે કે ઓછી હોય તે સાથેના સમયનું કથન કરી શકે છે.		
વાંચન		
Sn811 સંધિયુક્ત શબ્દો સાથેના સ્વતંત્ર વાક્યો તેમજ નાના ફકરાઓનું શુદ્ધ વાંચન કરી શકે છે. અને સમજે છે.	વિદ્યાર્થીઓની વયકક્ષા અનુસારના • સંધિ યુક્ત શબ્દો સાથેના વાક્યો/ફકરાનું શુદ્ધ વાંચન	• બે મિત્રો વચ્ચે, વેપારી અને ગ્રાહક વચ્ચે, શિક્ષક અને વિદ્યાર્થી વચ્ચે, કંડકટર અને મુસાફર વચ્ચેના વાર્તાલાપો તૈયાર કરી તેનું વાંચન રોલપ્લેના સ્વરૂપમાં કરાવવું, • વાંચન ક્ષમતાના વિકાસ માટે ઉપયોગી હોય એવી ભાષા રમતો વર્ગખંડમાં મુક્ત રીતે રમાડવી. • જેમકે જાદુઈ કોથળીમાંથી ચિઠ્ઠી ઉપાડી જે શબ્દ કે વાક્ય આવે તે વાંચી સંભળાવવું તથા અભિનય કરાવવો. • ક્રિયાપદોના ફ્લેશકાર્ડ્સ બતાવવા, વિદ્યાર્થીઓ તેને વાંચે અને સમૂહમાં તે પ્રમાણે ક્રિયા કરે. • વર્ગ અને શાળાકક્ષાએ આદર્શવાંચનની સ્પર્ધા યોજવી. • વાંચનરુચિ જગાડવા ફલક પર નવાનવા સુભાષિતો લખીને તેનું વાંચન અને ગાન કરાવવું.

અધ્યયન નિષ્પત્તિઓ	અભ્યાસ બિંદુ	શીખવા શીખવવાની પ્રક્રિયા
		• વિસર્ગ, અનુનાસિક, હલન્ત પદોનું પઠન કરાવવું. • ૧ થી ૧૦૦ સુધીની સંખ્યાનું વ્યક્તિગત અને સમૂહમાં વાંચન કરાવવું.
Sn812 ગદ્યઅંશોનું આરોહ-અવરોહ અને હાવભાવ સાથે વાંચન કરી શકે છે.	• ગદ્યખંડનું વાંચન	
Sn813 સાદી સરળ વાતચીત અને વર્ણનને લગતા ચાર જેટલા પદ વાળા વાક્યો વાંચી શકે છે.	• સાદી અને સરળ વાતચીત તેમજ વર્ણનને લગતા વાકયોનું વાંચન	
Sn814 એક થી સો સુધીની સંખ્યા વાંચી શકે છે.	• ૧ થી ૧૦૦ સુધીની સંખ્યાનું પઠન	
Sn815 ઘડિયાળમાં જોઇને પાંચ કે દસ મિનિટ ઓછી કે વધારે વાળા સમયનું વાંચન કરી શકે છે.	• પાંચ કે દશ મિનિટ વધારે કે ઓછી સમયની સંખ્યાનું પઠન	
લેખન		
Sn816 સાદા તેમજ જોડાક્ષર યુક્ત પદો સાથેના વાક્યો તથા પરિચ્છેદનું અનુલેખન કરી શકે છે.	વિદ્યાર્થીઓની વયકક્ષા અનુસારના • જોડાક્ષર યુક્ત શબ્દો સહિતના વાક્યો તથા ફકરાનું અનુલેખન	• જોડાક્ષરોના અનુલેખનની પ્રવૃત્તિ કરાવવી. ખાસ કરીને દેવનાગરી લિપિમાં કેટલાક સંયુક્તાક્ષરો વિશિષ્ટ રીતે લખાય છે. જેનો મહાવરો કરાવવો. • ફ્લેશ કાર્ડ્સ અથવા ચાર્ટ્સમાં ભૂલો થવાની સંભાવના હોય તેવા શબ્દો બતાવવા તથા બાદમાં તેનું શ્રુતલેખન કરાવવું. • શ્રુતલેખન દ્વારા અંકોને શીઘ્રતાથી લખવા, જોડીકાર્યમાં ઝડપી શબ્દ લખવાની સ્પર્ધા, સુભાષિત લેખનની સ્પર્ધા યોજવી. • દિનચર્યા, પ્રસંગવર્ણન તથા કથાને લગતા વાક્યોનું સ્વતંત્ર લેખન કરાવવું.

DRAFT

અધ્યયન નિષ્પત્તિઓ	અભ્યાસ બિંદુ	શીખવા શીખવવાની પ્રક્રિયા
		• વિદ્યાર્થીઓ અંક કાર્ડ અને શબ્દ કાર્ડને જોડી લેખન કરે. • લેખનકાર્યમાં ચોકસાઈ માટે બુલેટિન બોર્ડમાં સંસ્કૃતભાષાના સરળ સુભાષિતો સૂક્તિઓ લખાવવી. • કંઠસ્થ થયેલા સુભાષિતોનું લેખન કરાવવાનો અભ્યાસ કરાવવો.
Sn817 સાદા તેમજ જોડાક્ષર યુક્ત પદો સાથેના વાક્યો તથા પરિચ્છેદનું શ્રુતલેખન કરી શકે છે.	• જોડાક્ષર યુક્ત શબ્દો સહિતના વાક્યો તથા ફકરાનું શ્રુતલેખન	
Sn818 પાઠ્યપુસ્તકના આધારે તેમજ વ્યાવહારિક વાતચીત, ફકરા, કાવ્યપંક્તિ વગેરેના આધારે પૂછે.લા સાદા પ્રશ્નોના જવાબ સંસ્કૃતમાં લખી શકે છે.	• પ્રશ્નોના જવાબનું સંસ્કૃતમાં લેખન	
Sn819 દિનચર્યા, પ્રસંગ વર્ણન તથા કથાને લગતા વાક્યોનું સ્વતંત્ર લેખન કરી શકે છે.	• દિનચર્યા, પ્રસંગ વર્ણનને લગતા વાકયોનું સ્વતંત્ર લેખન	
Sn820 એક થી સો સુધીની સંખ્યા શબ્દોમાં અને અંકોમાં લખી શકે છે.	• ૧ થી ૧૦૦ સુધીની સંખ્યાનું લેખન	
Sn821 પાંચ અને દસ મિનિટ વધારે કે ઓછા હોય તેવા સમયનું લેખન શબ્દોમાં અને અંકોમાં કરી શકે છે.	• પાંચ કે દશ મિનિટ વધારે કે ઓછા સમયની સંખ્યાનું લેખન	
Sn822 ઉદાહરણના આધારે સંસ્કૃત ભાષામાં નવા શબ્દો તથા વાક્યો લખી શકે છે.	• ગુજરાતી શબ્દો તથા વાક્યોનો સંસ્કૃતમાં અનુવાદ • ચિત્ર અને ક્રિયા આધારિત શબ્દો તથા વાક્ય લેખન	
Sn823 સરળ ગુજરાતી શબ્દો તથા વાક્યોનો સંસ્કૃતમાં અનુવાદ કરી શકે છે.	• વ્યાવહારિક વ્યાકરણનું લેખન • નવા શબ્દોનું સર્જન અને લેખન • સુભાષિત કે પદ્ય લેખન	
Sn824 ચિત્રો ના આધારે એ વસ્તુનું નામ કે ક્રિયા ઓળખે અને સંસ્કૃતમાં લખી શકે છે.	• વિવિધ ચિત્રદર્શન અને લેખન.	

DRAFT

અધ્યયન નિષ્પત્તિઓ	અભ્યાસ બિંદુ	શીખવા શીખવવાની પ્રક્રિયા
Sn825 ચિત્રો, સારણી, કોષ્ટક, સમયપત્રક, જાહેરાત વગેરેના આધારે સંસ્કૃતમાં વાક્યો લખી શકે છે. અને પૂછાયેલા પ્રશ્નોના જવાબ આપી શકે છે.	• ચિત્ર, સારણી, કોષ્ટક, સમયપત્રક, જાહેરાત વગેરેનું વર્ણન	
Sn826 કંઠસ્થ કરેલ સુભાષિત કે પદ્યના કોઈ ભાગનું લેખન કરી શકે છે.	• સુભાષિત કે પદ્ય લેખન	
Sn827 સંભાષણ માટે આવશ્યક વ્યવહારિક વ્યાકરણની લેખિત અભિવ્યક્તિ કરી શકે છે.	• વ્યવહારિક વ્યાકરણ • પરિચય, સર્વનામ, ક્રિયાપદ, અવ્યય. કૃદંત, સંધિ, વિભક્તિ, કાળની સમજ.	
ભાવાત્મક વિકાસ		
Sn828 પાઠ્યપુસ્તકમાં સમાવિષ્ટ વિષયવસ્તુના આધારે ભારતીય સંસ્કૃતિના સનાતન મૂલ્યો અંગે જાગૃત થશે તેમજ તેના પાલન માટે તત્પરતા કેળવે છે. (6 અને 7 ની યાદી ઉપરાંત સારી દિનચર્યા, યોગ્ય વસ્તુનો યોગ્ય સ્થાને ઉપયોગ, આત્મશ્રદ્ધા અને આરોગ્ય બાબતે સભાનતા વગેરે.....)	• દીપપ્રાગટ્ય દ્વારા જન્મદિવસની ઉજવણી • મૂલ્યસંવર્ધન માટેનાં પૌરાણિક નાટકો. • માતૃ-પિતૃ દિનની ઉજવણી • મહાપુરુષોના ચરિત્રો કહેવાં. • વિદ્યાર્થીની મૂલ્યનિષ્ઠાને સમૂહમાં બિરદાવવી. • શારીરિક અને માનસિક સ્વાસ્થ્ય માટે યોગ – પ્રાણાયામ, ધ્યાન તથા સુચરિત્રો તેમજ સુભાષિતોનું કથન. • યોગ શિબિરની મુલાકાત •	• ભારતીય સંસ્કૃતિના સનાતન મૂલ્યોના વિકાસ માટે પ્રાર્થના સભા, સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમો અને ઉત્સવોની ઉજવણી તથા વર્ગખંડમાં મહાપુરુષોના જીવન પ્રસંગની વાર્તા, નાટ્યીકરણ, સંવાદ, એકપાત્રીય અભિનય અને રોલ પ્લે જેવી પ્રવૃત્તિ કરાવવી.

DRAFT

અધ્યયન નિષ્પત્તિઓ	અભ્યાસ બિંદુ	શીખવા શીખવવાની પ્રક્રિયા
Sn829 સંસ્કૃત ભાષામાં સામાન્ય વ્યવહારમાં ઉપયોગી સંભાષણ કરી શકે છે.	• રોજબરોજની દિનચર્યામાં શ્લોકોનો સમાવેશ, • દૈનિક ક્રિયાઓ માટે સાદા સંસ્કૃત વાક્યોનો પ્રયોગ.	
Sn830 સંસ્કૃત ભાષાના વ્યવહારિક વ્યાકરણ અને માતૃભાષાના વ્યાકરણ વચ્ચેની સામ્યતા જાણી શકે છે.	• પુરુષ, કાળ, વચન, લિંગ, સંખ્યા વગેરે...	

DRAFT